

Nunatsinni illersornissamut politikkimut, naalagaaffiup isumannaatsuunissaanut politikkimut, nunanullu allanut politikkimut qanoq ililluta oqartussaaqataanerunissarput anguniarsinnaaneripput pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut

(Demokraatit Inatsisartuni gruppiat)

Siullermik oqallisissiamut soqutiginaratumut qujavugut imatullu oqaaseqarfigiumallugu.

Soorlu demokraatit oqartut Naalagaaffeqatigiinnermi aaqqissuussisimanermi Danmarki Kalaallit Nunaat pillugu pissutsinik eqqartuitillugu, massakkut toqqaannaq oqartussaaqataaneqartanngilagut. Tamanna nunamut nammiliivikkiartortumut tulluannigilaq. Nunamut namminiilivikkiartortumut tulluannigilaq ilisimatinneqaannartarluni naalagaaffik illersornissaq pillugu qanoq iliussamaarnerseq, qanorlu pilersaarusiornersseq. Kisianni pissutsit piviusut tassa taamaapput.

USA-p Nunatsinnik pisiniarnera quarsaarutigersuaarnikuuarpur.

Pisiumaneq piviusorsiuunngitsoq pinaviannngitsorlu tamatta isumaqatigiissutigisinnaagunarpur. Taamaattorli nunat pissaanilissuit akornanni issittulerngusaannerup annertusiartuinnartup sakkortusisamik pigaluttuarneranik imaqarmat puigussanngilarput. Eqeersimaartariaqarpugut ineriartornerlu malinnaaffigeqqissaartariaqarlugulu siorngersimaartariaqarpur. Uagummi nunarput qitiulluinnartumik issittumi inissisimasooq nalunngilarput.

Issittoq illersorneqarnissarlu pillugit piffissanngorpoq illersornissamut isumaqatigiissut nutartissallugu, uagut inuiaat kalaallit nunatta atornerqarneranut atugassarput piumasarissallugu. oqariartornissaa inuiaasugut pisarineqarsinnaanngitsut, inuiattut allatulli naleqartut.

Pisuni taamaattuni pingaaruteqarluinnarpoq nunarput ersarissumik avammut nalunaartarnissaa, aammalu isertuaatsumik ilisimatinneqartarnissarput. Kingullertigummi pisut eqqaanngitsoorsinnaanngilagut. Nunarput USA-p 83 mio kr-nik ikiorsiissutinik aningaasaliiffiginerarmagu tusagassiutinit tusarparput, nunanut allanut illersornissamullu ataatsimiitsitaliamut

apuunneqarpoq isertuulluinnagassatut. Paasinarsivorlu Naalakkersuisut Udenrigsministeria peqatigalugu qaammatini arlaqarunartuni 83 mio.kr.-nit pillugit isumaqatigiinniarsimasut, Inatsisartut Folketingiluunniit ilisimatinnagit.

Tamanna naliliisinnaanerup amigarneranik takutitsivoq.

Akuersaaruminaatsorujussuuvoq. Inernerami tassaavoq USA naapertorlugu imaannaanngitsumik imaqartumik ikiuinissamut aningaasaliineq taamaallaat siunertaqarmat issittumi USA-p inissisimanermigut nukittorsarnissaa, nunamut tassunga kisimi iluaqutaasusaaq, Nunatsinnut iluaqutaanngitsoq. Imaammat USA nunatta pisorta qarfiinut iserternissaminut imminut aningaasaliiffigimmat.

Naalakkersuisut isertuussiniarpallaarnerat toqqisisimajunnaartitsillunilu pasilleqqajaanermik kinguneqarpoq. Taama erseqqitsigisumik oqaatigineqartariaqarpoq. Amerikarmiut nunatsinnik soqutiginninnerat danskit aviisini atuartariaqartarpagut, uffa toqqaannartumik Folketingimi Inatsisartuniluunniit oqaluttuarineqartariaqaraluartut. Pissutsit taamaannerisa tamat oqartussaaqataanerat innarlepaat.

Apeqqutimmi oqallinnerillu minnerusimassagaluarput nunatsinni Danmarkimilu naalakkersuisut partiinik ilisimatitsisimagaluarpata.

Apeqqusinngilarpulli Namminersorneq pillugu Inatsimmik tunngavilimmik Nunarput amerikarmiut isumaqatigiinniarfigineqarneranni siuuttuusimammat. Nunarput nammineerluni siunissami annertusiartortumik nunanut allanut isumaqatiginninniartartussaavoq. Taamaammat pingaaruteqarpoq maannangaaq Naalakkersuisut Udenrigsministerialu Inatsisartunik peqataatitsilluinnartarnissaat.

Maannami siunissamilu isertuaalluinnartumik peqataatitsisumillu Naalakkersuisut nunanut allanut isumaqatiginninniartariaqarput, akuutitsinerusariaqarput. Innuttaasummi tupatsitat tupinnanngitsumik akerliliinermik qisuariartarmata.

Tassa nunatta nunanut allanut suleqateqarnerata ineriartortinneqarnissaanik pingaaruteqarluinnartoq, peqataatitsineq aammalu isertuaatsumik sulineq.

2009-mi Naalakkersuisooqatigiit isumaqatigiissutaanni aallarniutaasoq, nunarsuarmioqataanitsinni, inuunermillu isiginneriaasitsinnik Inuit ataqatigiit una pingaartitarput atualaassavara:

"Kalaallit inuunermik isiginneriaasiat tunngavimmigut aallaveqarpoq "suut tamarmik imminnut ataqatigiinnerannik" eqqarsariaaseqarnermik – inuup imminermini timikkut anersaakkullu avissaartitassaannngitsumik ataqatigiittuuneranik, pinngortitamut, pinngortitap pissarititaanut, silarsuarmut

ataneranik – ataqatigiissuseq inuit ataasiakkaat qaangerujussuarlugit inissisimasoq.”

Taamatut issuaaninni una ersersikkumavara pingaartutut isigigakku manna nunarsuarmioqatitsinnut paasitissagatsigu: inuiaagatta pinngortitamik pinngitsuuisinnaangitsut, nunap immallu pissarititaanik inuuniuteqartut.

Inuiaajusugut nunanut allanut sorsussimangisaannartut taamaammallu sakkutooqangitsut. Inuunermi isiginnittariaatsitsinni inuit ataasiakkaat nunamik, immamik, imermik silaannarmilluunniit piginnittuusinnaangillat, tamattami taakku pigaagut.

Kissaatigaarput nunarsuarmioqatitta taama inuuneqarnerput akueralugu naligaluta naapittassagaatigut. Kissaatigaarput nunarput issittoq, allalu issittoq sorsuffiunngitsutut, eqqissisimasutut ataqqissagaat.

Issittoq sakkutooqarfiunngitsoq, sorsuffiunngitsoq aamma pinngortitamik eqqiluitsumik pilersitsissaaq. Pinngortitaq issittumiittoq mianernartuuvoq, mianersuutassaaq. Suut tamarmik nunguppata taarsiinnarsinnaangillat, taamaammallu pinngortitamik atuinerput mianerisariaqarpoq.

Tassa nunanut allanut isumaqatigiinniarnermi ersarissumik oqaatigisassavarput inuiaasugut sorsuttartuunngitsut, pinngortitamik pinngitsuuisinnaangitsut, taamaattumillu sakkutuulersorfiunngitsutut ataqqineqaqulluta.

Nunatsinni illersornissamut politikkimut, naalagaaffiup isumannaatsuunissaanut politikkimut, nunanullu allanut politikkimut isertuaatsumik peqataatsitsinikkut anguniagaqarsinnaavugut.

Ukiut kingullit inatsisartut danskit illersornissaaq pillugu isumaqatigiinniassagaangata, allatulluunnit suliaqassagaangata peqataatinneqartarnissatsinnik noqqaajuarpugut. Tamanna aalajangersimasumik Naalakkersuisut isumaqatigiissusiortariaqarpaat.

Aqqutissiuuteqqissaarneqartariaqarpoq illersornissamut politikki uaguttaa inuiaat pigisatsit, pilersitatsit isigissagipput.

Inuit Ataqatigiit kissaatigiuaannarpat Kalaallit Nunarput avammut ammasoq, alasissumut isigiumasoq aammalu nunanik assigiinngiaartunik suleqateqarsinnaasoq. Kisiannili suleqatissagut mianersortumik nammineq toqqarsinnaasariaqarpagut.

Siusinnerusukkut Naalakkersuisut Furture Greenlandimi 2019 avammut oqaatigereerpaat aningaasat qalipaateqanngimmata avataaniit aningaasaliissutit tamaasa qujarukkiput. Inuit Ataqatigiinni uagut

mianersornerujumavugut. Aningaasaliisoqartillugu aamma piunasaqaateqartoqartarmat tamanna mianersorfissatut isigaarput.

Nunarput nunanut allanut ammariartornissaa aammalu niuernerunissaa Danmark peqatigalugu inerisartariaqarpoq. Danmarkip pisinnaatinnerusariaqarpaatigut suleqateqarnermik niuernermillu ingerlatsinissatsinni, ingerlatsinermi uagut aqutatsinni. Tassanilu Danmark malinnaatinnissaa pingaaruteqarpoq.

Inuit Ataqtigiit pingaartippaat nunanik suleqateqarnitsinni naalagaaffiit suleqatigisatta nunarsuarmioqtigiit anguniagaannut qanoq pissuseqarnerisut iliuuseqarnerisullu ilisimassagipput. Isiginiagassatta nalilersuutissattalu pingaarutillit ilagaat Naalagaaffiit Peqatigiit nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiitut nalunaarutaat nunat suleqatigisatta qanoq naalagaaffimmini atuutinneraat ilisimassallugu. Nunarpummi nunarsuarmioqataavoq aammalu nunarsuarmi pissutsinut akisussaaqataalluni. Nunanik allanik suleqateqarnialerutta pingaartipparput suleqatissatta demokratimik ingerlatsineq pingaartikkipput ataqqissagaat aammalu piunasaqarsinnaanerput ataqqissagaat. Kikkut tamaasa pitsaasumik siunertaqarasoralugit isertissanngilagut, mianersussaagut.

ICC suli nukittorsartariaqarparput. ICC tassatuaavoq nunarput sinnerlugu FN-mut toqqaannaq aqutaasinnaasoq. Ukiorpasuit nukippasullu atorlugit ICC inuiattut pisinnaatitaaffigut ineriartortillugilu FN-aqqutigalugu akuerissanngortissimavaat. ICC tassatuaavoq inuiaqtigiit Inuit, kulturikkut, attaveqatigiinnikkut anersaakkullu ataqtigiissitsisoq. Inuiaat kalaallit immitsinnut illersussagutta soorunami naggueqatigut inuit qimarratigiavianngilagut, illersussavagulli.

Taamaammat nunanut allanut politikki illersornissarlu nukittorsassagutsigit suli ICC nukittorsartariaqarparput.

Nalornisiginngilluinnarparput Nunarput inissisimammat nunarsuarmi pilerigineqartutut. Trump præidentinngoqqissaguni nunatsinnik pisiumanini nangeqqeriaannaavaa. Tassanilu uagut erseqqissartariaqarparput: uagut kissaatiginngilarput nunatta amerikaput ilaalernissaa kisiannili kissaatigalugu nunatta aningaasarsiornikkut nukittunerulernissaa, taamaalilluta nunat allat tapiissutaannaanik aningaasaqarata. Aningaasatigut tapiinerit siunertaqartariaqarput aningaasarsiornitsinnik inuuniarnikkullu siuarsaatitut, taamaalilluta Danmarkimit, EU-mi USA-miillu tapiissutit pisariaqartikkunnaariartorumallugit.

Nunatsinni illersornissaq pillugu Danmarkip peqataatilluinnartariaqarpaatigut, naligisatut pilluta. Nunami maani qaqugu illersornissaq

akisussaaffigilernissaannut nukittorsarluta, aammalu nunanik allanik
illersornikkut suleqatissarsiornitsinni tapersorsorluta.

Nunatta avammut nunanik allanik, niuernikkut, illersornikkut akisussaaffimmik
tigusiartuaanissaa maannangaaq peqataaffigisariaqarparput ineriartortillugulu.